

Dragica Ana Brodnjak

**ŠTORKLJI SE NISTA VRNILI
V SVOJE GNEZDO**

Pripovedi iz življenja Tatjane

Založba VED

Dragica Ana Brodnjak

**ŠTORKLJI SE NISTA VRNILI V SVOJE
GNEZDO**

Oblikovanje ovitka
Iztok Brodnjak

Izdala in založila
Založba VED, Ljubljana

Prevod iz hrvaščine
Danica Gregorčič

Za založbo
Iztok Vrhovec

©Dragica Ana Brodnjak, Založba VED, 2007

www.svarun.org

VED@svarun.org

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-311.2

BRODNJAK, Dragica Ana

Štorklji se nista vrnil v svoje gnezdo : pripovedi iz življenja
Tatjane / Dragica Ana Brodnjak. - Ljubljana : Ved, 2007

ISBN 978-961-6574-22-8

231216640

Le slučajni gost med gosti,
zemlja, tvojih sem gora.

Sergej Jesenin, prevod Tone Pavček

***Otrokom, ki so v vojni ostali
brez staršev in doma.***

KAZALO

OTROKA ODPELJE DALEČ.....	9
ČAS NEMIROV, ČAS VOJNE	25
SIN JE OSTAL BREZ MATERE.....	37
SPOMIN NA BENETKE.....	53
NARAVA NAS OBKROŽA IN KLIČE.....	59
DEDOVANJE IN SINOVO MAŠČEVANJE	73
LJUBEZEN PRIHAJA NENAJAVLJENA.....	83
ZELENE PINIJE IN MODRO MORJE	97
EPILOG	113

OTROKA ODPELJE DALEČ

Tatjana in Ernest sta se spoznala v gimnaziji v Varaždinu¹, prelepem baročnem mestu na severozahodu Hrvaške, ki je bil v 18. stoletju nekaj časa tudi glavno mesto Hrvaške. On je bil v razredu eno leto pred njo in se ji je zdel zelo odrasel. Ni bil zelo visok, pa vseeno precej višji od nje. Ukvarjal se je z atletiko in odbojko in so ga mlajši dobro poznali. Kot večina fantov v gimnazijskih letih, ji je pošiljal dovtipe, ki so se njemu in drugim fantom zdeli smešni, samo da bi pritegnil njeno pozornost (obrnil nase njeno pozornost), medtem ko so se Tatjani in dekletom ježili lasje na glavi. Po končani gimnaziji se nekaj let nista srečala. Služil je vojaški rok, ona pa je v Zagrebu končala višjo upravno šolo. Srečala sta se spet v Varaždinu, za Božič, pri polnočni maši v cerkvi, kamor so, kljub nevarnosti, da jih prime milica,

¹ Varaždin, mesto na desnem bregu reke Drave v severozahodni Hrvaški. V 13. stoletju je bil trgovsko in prometno središče na križišču dravske prometne poti, ki je iz Dunajske kotline tekla po zahodnem robu Panonije. V 17. in 18. stoletju je mesto dobilo baročno podobo. Od

mladi množično hiteli. Tatjana je bila nežno, svetlolaso dekle, velikih modrih oči, pravo nasprotje Ernestu, ki je imel temne lase in temne oči.

Sorodstvo in znanci so v njima videli par, ki se lepo ujema. Poročila sta se, ko je Tatjana že nosila otroka, njuno hčerko Sanjo. V Zagrebu sta najela enosobno stanovanje, ker je Ernest tu dobil zaposlitev v Narodni banki. Tatjana se je zaposlila v projektni organizaciji, ko je njuna hči začela hoditi v otroški vrtec. Živeli so preprosto in skromno. Med tednom so po delu, kadar je bilo lepo vreme, hodili na sprehode ob reki Savi, ki je bila blizu. Smejala sta se mali Sanji, ki je hotela prešteti številne rečne galebe, ki so se dvigali in spet spuščali na rečno gladino, šteti pa je znala le do pet. Veselili so se vikenda v Varaždinu pri Tatjaninih starših, ki so imeli hišo z velikim vrtom. Tu se je Sanja lahko brezskrbno igrala. Z mamico sta tekali po travniku okrog hiše, se pogovarjali s cvetjem in z marjeticami med zeleno travo. Klicali sta male čričke iz luknjic in se smejali njihovi radovednosti, ko so prilezli iz svojih skrivališč in hitro pobegnili nazaj. Od pomladi pa do jeseni je v tem vrtu tako lepo, da sta ostali v njem cel dan, če je vreme dopuščalo. V hišo sta šli samo spat. Sadno drevje, cvetoče grmovnice ob ograji in brajda, so ju vsakič, kadar sta prišli, navdušili.

Pogosto se je tukaj zbralo tudi širše sorodstvo, Tatjanini bratranci in sestrične, od katerih sta bila dva, sestri-

1756-1776. leta, do velikega požara, je bil glavno mesto Hrvaške. Z izgradnjo železniške proge je izgubil nekdanjo prometno pomembnost.

čna in bratranec, iz Ptuja² v Sloveniji. Takrat so pekli meso in krompir na žaru in pili vino iz vinograda, ki ga je imel Tatjanin oče na »varaždinskem bregu«. V nedeljo, proti večeru, sta težkega srca zapuščala Tatjanino rojstno hišo in se vračala v Zagreb, da bi se v ponedeljek zopet oprijela vsak svojega dela.

V poletnih mesecih sta odhajala na morje v Kraljevico³, kjer je imela Narodna banka, v kateri je bil Ernest zaposlen, svoje sindikalno počivališče. Ernest je rad prihajal v Kraljevico, ker je v davnih časih družina njegove matere imela tukaj zasidrane svoje trgovske ladje na jadrara, jadrnice, ki so plule po vseh svetovih morjih. Spominjal se je zgodb svoje babice, da je njena družina finančno propadla, ko se je začelo obdobje ladjevja na parni pogon, ki so pri prevozu potnikov in tovora izrinili iz uporabe jadrnice. Dokaz, da je ta družina trgovcev in pomorščakov obstajala, je ostal samo na pokopališču v tem mestu, kjer je na nekoliko nagrobnih ploščah izpisan njihov priimek Tomc. Ob propadu jadrnic se je del družine Tomc preselil v Fužine⁴ v Gorskem Kotarju, kjer so

² Ptuj, mesto v severovzhodnem delu Slovenije, leži na Dravskem polju ob vznožju Slovenskih goric (vinorodno področje). Mesto datira iz predzgodovinskega časa. V času Rimljanov je bil vojaška utrdba Peto-via, na cesti iz Panonije v severno Italijo. 1555. leta je bil vključen v Habsburško Štajersko. Z izgradnjo železnice je izgubil prejšnjo prometno pomembnost. V dvorcu na griču sredi mesta je muzej z dragocenimi arheološkimi, umetniškimi in zgodovinskimi zbirkami.

³ Kraljevica, mestece in pristanišče v severnem delu Jadranskega morja, na vhodu v Bakarski zaliv, ima ladjedelnico in razvit turizem. Ohranjen je Zrinsko-Fankopanski dvorec.

⁴ Fužine, naselje v Gorskem Kotarju ob železniški progi Zagreb – Reka, z umetnim akumulacijskim jezerom, iz katerega odteka voda skozi tunnel v Tribalj (Vinodolska dolina), za potrebe tamkajšnje elektrarne.

se ukvarjali s proizvodnjo piva in predelavo lesa in s tem uspešno poslovali. Mlado dekle iz te družine se je poročilo z mladeničem iz tamkajšnje številne družine Švrljuga. Eden od njenih sinov je študiral medicino v Gradcu, kjer se je poročil. Kasneje je dobil službo v Varaždinu in se tu z družino naselil. Hči iz te družine se je poročila z upraviteljem posestva Vinica⁵, katere lastnik je bil grof Bombelli.

Upravitelj je bil po rodu iz Avstrije, tako se je v tej družini ohranil občutek pripadnosti nemškemu narodu. Rodili so se jima trije otroci. Najstarejši je znal ravnati z živalmi, ki jih je bilo na posestvu veliko. Oče družine se je zato odločil, da je zanj najboljše, da študira veterino. To je bil Ernestov oče, ki je tik pred drugo svetovno vojno že delal kot veterinar in imel družino, ženo in hčerko.

Po prvih skladnih letih so se v zakonu Tatjane in Ernesta začela nesoglasja. Ernest je začel prihajati iz službe nemiren in slabe volje. Zadela ga je reorganizacija v banki, kjer ni napredoval kot je pričakoval. Na hierarhični lestvici je napredoval človek, veliko mlajši od njega, ki ga je stalno prosil za pomoč in nasvete, da bi sploh lahko opravljal svoje delo. Ernest mu je nesebično pomagal, celo veselilo ga je, da je lahko temu mladeniču prenesel svoje znanje. Toda ta mladenič je bil v sorodu z enim od vodilnih ljudi v mestni upravi, od koder so vodilnim ljudem v banki dali vedeti, da bi moral napredovati. Zdaj, ko je bil Ernestu nadrejen, se je vedel do

⁵ Vinica, vas 15 km zahodno od Varaždina; v bližini ruševin starega mesta Vinice (1353. leta) je dvorec Opeka iz 18. stol. z velikim parkom

njega bahavo, najbrž da bi prikril svoje pomanjkljivo znanje. Potem je sprevidel, da vseeno ne more brez njega, pa ga je začel voditi s seboj na sestanke, kjer so se reševala pomembna finančna vprašanja. Ernest je tako postal njegov tihi svetovalec in prišepetovalec na sestankih. Ni imel izbire. Takoj ko bi se pritožil nad svojim položajem, bi prišlo do konflikta, ne samo z njegovim mladim predpostavljenim, pač pa tudi z vodstvom banke. Takrat bi se nekateri spomnili, da je Ernestov oče z družino zapustil državo, ker je kot pripadnik nemške manjšine v drugi svetovni vojni podpiral nacistično Nemčijo in se je s svojim begom v Kanado izmaknil kazni. Ernest je vedel, da mora biti previden, ker bi se mu lahko zgodilo, da izgubi službo v banki, če bi s kazanjem svojega nezadovoljstva še naprej izzival, četudi prikrite konflikte. Pritajil se je. Začel se je družiti z moškim, ki je vedno glasno nasprotoval svojim šefom, sicer pa jih s svojim nenevarnim vedenjem ni motil. Moteč je bil samo, ko se je preveč napil. Je pa vedel, da tega v službenem času ne sme storiti, opijal se je po delu. Tako njegovi predpostavljeni niso imeli razloga, da ga disciplinsko kaznujejo. Poleg tega je bil dovolj pretkan, da je vedel, da se mora šefom tudi prilizovati. Tako je svojim šefom, ki niso imeli na razpolago službenega avtomobila banke, ki je bil rezerviran samo za direktorja banke in njegova pomočnika, organiziral popravila na avtih pri svojem prijatelju mehaniku. Ernest se mu je pridružil, najprej samo ob koncu tedna, potem pa tudi med tednom, v gostilni, v katero sta zahajala po delu. Praznila sta kozarčke konjaka in nadaljevala z brizganci in si zau-

pala vse, kar ju je pri predpostavljenih motilo. Ernest je prihajal domov na pol ali popolnoma pijan. Če bi Tatjana zaradi tega kaj rekla, bi njegova roka poletela proti njej, zgodilo se je celo, da je udaril hčerko Sanjo, ki se je privila k mami, v strahu pred očetom. Potem mu je bilo žal, opravičeval se je, ju jemal v naročje in jokal.

Tatjanina sestrična Brigita jih je pozimi, v času pusto-
vanja, povabila v Ptuj, kjer so prisostvovali sprevodu
mask, od katerih so najbolj znani in opazni kurenti. Ko
so prišli, so se že pričele pustne norčije. Kurenti so izgle-
dali strašno nevarno. Od nog do glave so bili v ovčjem
krznu in so zloveščce nihali z glavami divjega demonskega
izgleda v svojem neobvladanem gibanju. Okrog telesa so
imeli pritrjene velike kravje zvonove, s katerimi so
ustvarjali nepopisen ropot. Tatjana je pomislila: »Ti
kurenti imajo svoje manj strašne brate v istrskih zvonar-
jih.« S svojim izgledom in navideznim napadanjem gle-
dalcev so, ker so se ustavili vedno tik preden so se koga
dotaknili, strašili Sanjo. Začela je jokati, da je niso mogli
potolažiti. Brigita jih je odpeljala k sebi domov in jim
postregla s krofi in kuhanim vinom, Sanja pa je dobila
toplo mleko. Šele takrat se je pomirila. Od popitega
kuhanega vina je Ernest pozabil na previdnost in začel
odkrito pripovedovati, da v tej državi sposobni ljudje ne
morejo napredovati in da on tega ne bo več dolgo prena-
šal. Brigita in njen mož sta bila zadovoljna z delom, ki sta
ga opravljala, in nista mogla razumeti Ernestovega neza-
dovoljstva. »Počakaj, da mine zima, spomladi boš verje-
tno drugače govoril, takrat je življenje vsem spet lepše,«

hotela sta ga spraviti v dobro voljo in ga sploh nista jemala resno. Brigita je v smehu še dodala: »Ti stalno nekaj godrnjaš. Ne bodi tako resen, danes je pust.« Vsa družba se je smejala, dobro razpoložena zaradi kuhanega vina, ki so ga popili in zaradi dovtipov, ki so jih navrgli drug drugemu.

Potem je prišel tisti strašni dan, ko je Tatjana pričela sumiti, da je mož odpeljal njuno hčerko daleč od nje. Za vikend je šel s hčerko na obisk k sorodnikom na Fužine. Tatjana si je za ta vikend prinesla domov gradivo za delo, ki ga je morala narediti v zelo kratkem času, tako ji je bilo celo prav, da je Ernest s Sanjo odšel za cel dan. Toda proti večeru se nista vrnila, pa je začela klicati njegove sorodnike na Fužinah. Nihče se ni javil, šele pozno zvečer je dobila na telefon Ernestovo sestrično. Ta ji je rekla, da je bil Ernest s Sanjo pri njej, toda popoldan sta odšla. Prepričana je bila, da sta šla na železniško postajo, da ujameta vlak za Zagreb. Tatjana ni vedela, na koga bi se na Fužinah še lahko obrnila, ker je imel Ernest tam še več sorodnikov, vendar razen od sestrične ni imela od nikogar telefonske številke. Vsa vznemirjena je čakala, ker je še vedno upala, da se bo vsak čas pojavil, misleč, da so bili morda prometni zastoji. Bilo je že pozno ponoči, potonila je v nemiren spanec, iz katerega se je stalno prebujala, hodila k oknu in pogledovala na cesto in upala, da ju bo zagledala, kako ravnokar prihajata domov. Nista prišla. Ravno takrat, ko je hotela zgodaj zjutraj poklicati železniško postajo v Zagrebu, da bi vprašala, če je na progi v Gorskem Kotarju, med Fužinami in Zagre-

bom, prišlo do zastoja ali prometne nesreče, je zazvonil telefon. Javil se je Ernest in rekel, da je vse v redu, da sta s Sanjo zamudila vlak in je ostal in prespal pri sorodniku, ki ga je obiskal, ko je odšel od sestrične. Tatjana ni mogla govoriti, tako je bila iz sebe, uspela je samo vprašati, če je mala Sanja v redu. Pritrdil je in rekel, da mora prekiniti, ker kliče iz telefonske govornice in za njim čakajo, da telefonirajo. Dodal je še, da bo prišel domov ta dan proti večeru, ker bo pri sorodniku, pri katerem sta prenočila, ostal na kosilu. Tatjana se je zdelo to precej nenavadno. Zakaj je ni poklical včeraj zvečer, ampak jo je pustil v takšnih skrbih celo noč? Vseeno se je malo pomirila, čeprav ji je bilo vse to nenavadno in se je oprijela dela. Čas je tekel. Zmračilo se je. »Zakaj ju ni?« se je zaskrbljeno, zdaj že obupano spraševala. Imela je samo telefonsko številko Ernestove sestrične in jo je poklicala. Povedala ji je, kaj se je po pripovedovanju njenega moža prejšnji dan zgodilo in jo prosila, da ji da telefonsko številko sorodnika, pri katerem bi moral biti Ernest s Sanjo danes na kosilu. Sestrična je bila presenečena. Svojega sorodnika je srečala popoldan in ji ni nič rekel o Ernestu in Sanji. »Nima telefona,« je še dodala. Ko je končala razgovor z Ernestovo sestrično, je Tatjana zajokala, polna težkih slutenj. »Nekaj ni v redu, kaj se to dogaja?« Številna vprašanja in sumničenja so ji odzvanjala v glavi.

Ernest se ta dan ni več javil, kot ne naslednji, niti dan za tem. Tatjana je sporočila v urad, kjer je bila zaposlena, kaj se dogaja in da ni sposobna priti na delo. Ni spala, niti jedla. Skozi misli so ji prehajale besede njenega

moža, ki jih je v zadnjih nekaj mesecih večkrat izrekel, da bo s Sanjo odšel k sorodnikom v Kanado, ona pa naj se odloči, če bo šla z jim ali bo ostala v tej državi, kjer lahko le politično enaki napredujejo pri delu. Videl je, da Tatjana ni pripravljena zapustiti države, on pa tukaj ni želel več ostati. Njegov načrt je zorel, da bo v primeru, če Tatjana ne bo šla z njim, s hčerko enostavno odpotoval v Kanado, s turistično vizo, za naprej bo pa videl, kaj bo naredil, ko bo tam.

Četrty dan od zadnjega Ernestovega javljanja, je Tatjana obvestila policijo, da se ji mož s hčerko že nekaj dni ni javil, potem ko je bil na obisku pri sorodnikih na Fužinah. Peti dan je zazvonil telefon. Tatjana se je stresla zaradi prodornega zvoka in tako naglo segla po telefonski slušalki, da je prevrnila telefonski aparat. »Halo, kdo je?« se je oglasila s prestrašenim glasom. Zaslišala je glas svojega moža in iz ozadja jok otroka. Rekel je: »Kličem iz Vancouvra v Kanadi. Če želiš biti mati svoji hčerki, boš prišla v Kanado, kjer nameravam ostati, z menoj pa tudi moja hčerka. Ti pa si še vedno moja žena in je tvoje mesto ob meni in najini hčerki. Zdaj se ti bo oglasila Sanja!« Tatjana je zaslišala kričeč glas svoje hčerke: »Mamica, mamica, kje si?« Oči so se ji napolnile s solzami, glas ji je drgetal: »Ne joči, srček mamin, rada te imam, hitro bom prišla,« je bilo vse, kar ji je uspelo reči. Telefonska zveza se je prekinila. »Vseeno je to naredil, o Bog, tako daleč je odpeljal mojo Sanjo, kaj bom zdaj? Niti pet let nima, kako bo brez mene?« Zajel jo je krčevit jok in nemočno je legla na posteljo. Tako jo je našla njena mama Josipa,

ki je prišla k njej iz Varaždina, potem ko ji je Tatjana sporočila, kaj jo je doletelo. »Kako je mogel Ernest moji hčerki storiti nekaj tako krutega. To ne bo dobro,« je razmišljala Josipa, medtem ko je kuhala govedino z zelenjavo za juho. »Moram poskrbeti, da bo nekaj pojedla, topla juha bo dobro dela. Takole izčrpana se ne bo mogla odločiti nič pametnega.«

Še dvakrat je Ernest dovolil, da se Sanja oglasi mami po telefonu, vsakič jo je v joku spraševala: »Mamica, mamica, kdaj boš prišla?« Tatjano je vsakič stisnilo pri srcu od bolečine, vendar ji je uspelo umiriti drhtenje v glasu in hčerki nežno obljubiti, da bo prišla zelo hitro. Tatjana bi poletela k svoji hčerki, če bi mogla, pa ni mogla. Morala si je pridobiti vizo in druge dokumente za to dolgo pot. Odpotovala je šele čez tri tedne, objokana in nenaspana, ker, odkar je slišala jokajoči glas svoje hčerke, ni mogla ne spati, niti jesti.

Bala se je potovanja z letalom, kar je še dodatno otežilo njeno že tako težko psihično stanje, v katerem je bila. Vso pot do Vancouvra ji je bilo slabo. Ko je po nekaj predsedanjih na vmesnih letališčih, pristala na aerodromu v Vancouvru, jo od vsega, kar je preživela, noge niso držale, izgubljala je zavest. Prepeljali so jo na bolniškem vozičku v ambulanto letališke zgradbe. Ko je prišla k zavesti, so poklicali njenega moža, ki je s hčerko čakal pred ambulanto. Sanja je stekla k mami in se privila k njej. Tatjana jo je močno stiskala k sebi, poljubljala jo je po obrazu in laseh. Takoj je opazila, da je Sanja zelo shujšala. »Kaj ste ji naredili, da je tako shujšala?« je

osuplo, skoraj kriče vprašala in obtožujoče pogledala svojega moža. »Ni hotela jesti,« je rekel in odvrnil pogled. »O, zlato moje, sonce moje, mami je zdaj s teboj,« objemala jo je in obe sta jokali in jokali.

V Vancouvru⁶ se je Ernest s Sanjo nastanil v hiši svojih staršev. Že dolgo so ga vabili, naj se jim pridruži v Kanadi. Medtem mu je umrl oče. Mama je ostala sama z mlajšim bratom in sestro, ki se je poročila. Mama je z mlajšim sinom sama vodila družinsko podjetje, ki je bilo registrirano za gradnjo družinskih hiš in za prenavljanje hiš in stanovanj.

Po očetovi smrti je mama Ernesta še bolj vztrajno klicala, naj pride in prevzame vodenje podjetja. Ernest se dolgo ni mogel odločiti. Gradbeništvo ga ni zanimalo, delo, ki ga je opravljal v banki, je imel rad, vse dokler ni prišlo do razdora in konfliktov z nadrejenimi, ko je bilo njegovo napredovanje v banki zaustavljeno. Mislil je, da je pozabljena očetova pripadnost v času Druge svetovne vojne nacistični stranki, v katero je bil kot pripadnik nemške nacionalne manjšine proti svoji volji vmešan. Od začetka vojne je minilo že več kot 40 let. Pa ni bilo pozabljeno. Vedno je bil kdo, ki je to potegnil iz pozabe, kadar kaj v Ernestovem obnašanju ni ustrezalo. Ernest je vedel, da je njegov oče svoje odslužil, ker je bil 10 let v zaporu, ker pa mu niso mogli dokazati, da je osebno sodeloval v kakšnem zločinu v času vojne, so ga izpustili iz zapora.

⁶ Vancouver, mesto in luka na zahodni obali Kanade, z univerzitetnimi in znanstvenimi ustanovami in muzeji; lesna, prehrabena in druga industrija.

Bil je veterinar in je to delo opravljal tudi med vojno v nemški vojski. Ko je bil v zaporu, so mu zasegli premoženje. Njegova žena in hčerka sta preživelii samo po zaslugi sorodnika, ki ju je sprejel na svoje posestvo. Ko je prišel iz zapora, je pomagal na sorodnikovem posestvu, dokler ni dobil začasno delo na veterinarski postaji, kjer je zamenjal veterinarja, ki je imel prometno nesrečo. Ko se je veterinar vrnil na delo, je ostal Ernestov oče brez službe. Zanj in za družino je bilo to nevdržno, ker sta se po njegovem prihodu iz zapora rodila dva otroka, dva sina. Ernest je bil starejši sin. Družino je bilo treba prehraniti. Zopet je pomagal na sorodnikovem posestvu, lotil se je tudi zidarskih del. Po vojni je bilo veliko porušeneega, zato so bili zidarski delavci iskani. Tako se je naučil zidarskega dela in vsega ostalega v zvezi z gradnjo. Potem se je pokazala priložnost, da gre z družino v Kanado. Daljni sorodnik Ernestovega očeta je podpisal garantno pismo za njega in družino. Ernest je bil takrat v sedemnajstem letu. V Varaždinu je imel svoje prijatelje. V odbojkerski ekipi mesta je bil med najboljšimi, pa še pred zaključkom gimnazije je bil. Ni mu bilo do tega, da zapusti Varaždin. Družina ni mogla dolgo časa odlagati odhoda v Kanado, zato so sprejeli ponudbo sorodnika v Varaždinu, da Ernest še nekaj časa ostane pri njem. Družina je odpotovala v Kanado. Dogovorili so se, da bo Ernest prišel za njimi takoj ko konča gimnazijo in opravi maturo, do takrat pa se bodo tudi oni znašli.

Toda življenje se je odvijalo drugače. Ernest je ostal, poročil se je s Tatjano in rodila se jima je hčerka. Še pet

let od rojstva Sanje je moralo preteči, da se je odločil oditi k svoji družini v Kanado. K temu so ga prisilile okoliščine, kakršne so nastale v banki in zaradi katerih mu je postal odhod na delo v banko zoprn.

Po prihodu v hišo Ernestovih staršev v Vancouvru, sta Tatjana in Sanja spali, objeti dan in noč, neprekinjeno več kot štiriindvajset ur. Sanja je bila tako vznemirjena, da se zdaj, ko je prišla mamica, niti za trenutek ni hotela ločiti od nje. Ernest je tiho prihajal v spalnico in ju gledal, objeti v snu in se ni mogel načuditi, kako moreta tako dolgo spati. Nadoknaditi sta morali vse neprespance noči, ko sta bili ločeni in zato tako obupani, da nista mogli ne spati, niti jesti. Zdaj sta skupaj jedli, se kopali in potem objeti legli. Tatjana se je trudila, da pomiri Sanjo in da sama okreva zaradi strahu in razburjenja v zadnjih mesecih.

Ernestova mama si je zelo želela, da njen najstarejši sin pride k njim v Vancouver in prevzame družinski posel, vendar ni pričakovala, da bo to naredil na tak način, da je njegova lastna hči zaradi tega trpela. Bila je njena vnukinja in jo je težko gledala vso objokano in nesrečno, da zavrača hrano, ker je bila odtrgana od mamice. Tatjano je spoznala šele sedaj, ko je prišla v Vancouver in je del krivde za trpljenje male Sanje pripisovala tudi njej, ker ni bila pripravljena slediti možu v Kanado. Ni ji bila naklonjena, vendar ji je zaradi Sanje, ki ji je bila mamica nenadomestljiva, pomagala prebroditi prve, najtežje dneve njenega bivanja v novem okolju.

Tatjani je bilo zdaj, ko je bila v hiši Ernestovih staršev, najvažnejše, da svojo hčerko z nežnostjo in ljubkovanjem pripravi, da bi začela zopet normalno jesti in da bi se prenehala bati, da jo bo mamica zapustila. Ernest se je v prisotnosti svoje matere vedel bolj odgovorno, ni se več opijal, ker za to ni imel časa. Njegova mati je takoj, ko je prišel v Vancouver, videla, kaj se z njim dogaja, da je zaradi nekih vzrokov pričel piti in ga je takoj neusmiljeno potisnila v posle njihovega podjetja, ki jih ni poznal. Da bi jih obvladal, ker matere ni hotel razočarati, je moral na začetku vložiti veliko napora, da bi v tem uspel. To ga je tako utrudilo, da je zvečer na smrt utrujen zaspal. Tatjana se je oprijela hišnih del, kar je Ernestovi družini ustrezalo, ker so bili vsi zaposleni z delom v podjetju, za hišo pa ni nihče posebej skrbel.

Minila so tri leta od Tatjaninega prihoda v Vancouver. Sanja si je opomogla in je hodila v šolo. Tatjana si je našla honorarno delo, kar ji je dvignilo porušeno samozavest. Bila je soproga svojemu možu, toda njeno zaupanje vanj je bilo razrahljano. Zdelo se ji je, da tudi on ne goji več do nje čustev, zaradi katerih sta se poročila. Način, kako je Ernest odpeljal njuno hčerko v Kanado, je ustvaril med njima globok prepad, ki sta ga na začetku nekako premoščala zaradi hčerke, pa tudi zaradi njiju samih, ker sta se oba trudila živeti kot družina.

Peto leto njenega življenja v Kanadi, so Tatjani iz domovine sporočili, da je oče težko bolan in da bi bilo dobro, da pride domov. Vrnila se je z letalom v Zagreb in takoj šla k svojim staršem v Varaždin. Mama Josipa jo je

pričakala objokana in jo odpeljala v sobo k očetu. Ležal je na svoji strani zakonske postelje, bled v obraz in osivel. Nemočno je položil roke na belo rjuho, modre žile na njih so izstopile. Na obrazu se mu je pojavil šibak nasmehek, ko je zagledal Tatjano. »Prišla si, kje pa je Sanja, moja vnukinja,« je tiho vprašal.

ČAS NEMIROV, ČAS VOJNE

Ves čas, ko je bila v Kanadi, je bila Tatjana tako zavzeta s skrbjo za hčerko Sanjo in privajanjem na življenje na daljnem novem kontinentu in v Ernestovi družini, ki je prej sploh ni poznala, da jo niso zanimale novice, ki so prihajale iz Jugoslavije o nemirih na Kosovu. Prav gotovo se ji to ni zdelo pomembno, ker je Kosovo daleč od Zagreba in Varaždina, kjer je živela njena družina. Zdaj, ko se je zaradi očetove bolezni vrnila na Hrvaško, so bile novice s Kosova vse bolj dramatične.

Nemiri, protesti in mitingi so se razširili tudi na druge dele Jugoslavije. To so imenovali »dogajanje naroda«. Slovenija je tem organizatorjem mitingov prepovedala

vstop na svoje območje. Postajalo je vse bolj očitno, da si Srbija prizadeva streti obstoječo federativno zgradbo Jugoslavije. To so dokazali na seji CK ZK Jugoslavije⁷, kjer so hoteli vsiliti načelo »en človek, en glas«, kar jim ni uspelo. Delegaciji Hrvaške in Slovenije sta demonstra-

Založba VED

spletni naslov:
www.svarun.org

e-pošta:
VED@svarun.org

Za avtorje, ki želijo izdati svoje delo: www.svarun.org/za_avtorje.htm